

Sygn. akt II CZ 16/14

POSTANOWIENIE

Dnia 15 maja 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z wniosku D. L.

przy uczestnictwie J. L.

o podział majątku wspólnego ,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 maja 2014 r.,

zażalenia uczestnika postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w Z.

z dnia 20 listopada 2013 r.,

**1) odrzuca zażalenie w części zaskarżającej postanowienie
Sądu Okręgowego w pkt. 1;**

2) oddala zażalenie w pozostałej części.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 20 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Z., w ramach sprawdzenia wartości przedmiotu zaskarżenia określonej w skardze kasacyjnej uczestnika w wysokości 295.090 zł, ustalił ją na kwotę 105.646 zł (pkt 1) i odrzucił skargę (pkt 2).

W uzasadnieniu postanowienia wskazał, że wartość udziału skarżącego uczestnika w majątku wspólnym, obejmującym nieruchomości o wartości 295.000 zł, jest niższa od kwoty 150.000 zł określającej dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami. W skardze kasacyjnej uczestnik ponawiając zarzuty podnoszone w apelacji wnosił o zmianę postanowienia Sądu Rejonowego przez obniżenie spłaty na rzecz wnioskodawczyni z kwoty 147.545 zł do kwoty 41.899 zł, kwestionował ustalenie równych udziałów stron w majątku wspólnym oraz nieuwzględnienie darowizn środków pieniężnych rodziców jako dokonanych tylko na jego rzecz i podlegających rozliczeniu jako nakłady z jego majątku osobistego na majątek wspólny małżonków. W tej sytuacji wartość przedmiotu zaskarżenia stanowi różnicę pomiędzy połową wartości nieruchomości tj. kwotą 147.545 zł, a wnioskowaną przez uczestnika kwotą 41.899 zł, która po obniżeniu spłaty powinna być zasądzona na rzecz wnioskodawczyni.

W zażaleniu uczestnik, z powołaniem się na przepisy art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. i art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., wniósł o uchylenie postanowienie Sądu Okręgowego w całości i nadanie sprawie dalszego biegu przez przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, przy odpowiednim uwzględnieniu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego. Zarzucił naruszenie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 105.646 zł, co spowodowało odrzucenie skargi kasacyjnej, w sytuacji gdy zakres zaskarżenia kasacyjnego obejmuje zarówno rozstrzygnięcie odnośnie do ustalenia równych udziałów stron, jak i nie rozliczenia nakładów z majątku odrębnego uczestnika na majątek wspólny w kwocie 169.260 zł. Przy

takim zaś zakresie zaskarżenia wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału. Podniósł, że domagał się ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym w stosunku 85% (uczestnik postępowania) 15% (wnioskodawczyni), zatem wartość żądanego przez niego udziału w majątku wspólnym, która powinna być przyjęta jako podstawa ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia wynosi 250.826,50 zł (85% z 295.090 zł). Wskazał, że dodatkowo żądał rozliczenia nakładów z jego majątku odrębnego na majątek wspólny w łącznej kwocie 169.260 zł, a przy przyjęciu różnicy pomiędzy wartością żądanego udziału, a wartością uzyskanego udziału, która wynosi 103.281,50 zł i powiększeniu jej o połowę nakładów z majątku odrębnego na majątek wspólny (84.630 zł), łączna wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi 187.911,50 zł, co przewyższa ustawowy próg dopuszczalności skargi kasacyjnej. Nie zachodziły więc przesłanki do odrzucenia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W sprawie o podział majątku wspólnego skarga kasacyjna jest dopuszczalna wówczas, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi nie mniej niż 150.000 zł (art. 519¹ § 2 k.p.c.). Wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość konkretnego interesu tj. roszczenia, żądania lub składnika majątkowego, którego dotyczy wniesiona skarga. Co do zasady w sprawach tych wartość przedmiotu zaskarżenia nie może przekraczać wartości udziału należącego do skarżącego. Wyjątkowo, gdy uczestnik podważa samą zasadę podziału np. zarzucając, że dzielony majątek nie stanowi wspólności, albo gdy zaskarża rozstrzygnięcie dotyczące roszczeń dochodzonych z tytułu posiadania rzeczy wspólnej lub tytułem zwrotu pożytków, albo rozliczenia nakładów w wysokości przekraczającej wartość udziału, wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału (m. in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, OSNC 2004, nr 1, poz. 11, z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60). Także w sytuacji, gdy ze względu na zasadę integralności postanowienia działowego musi dojść do uchylecia postanowienia działowego w całości – mimo zaskarżenia go tylko w części – wartość przedmiotu zaskarżenia z reguły nie może przekraczać wartości udziału należącego do

uczestnika wnoszącego środek odwoławczy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 marca 1977 r., III CZP 7/77, OSNCP 1977, nr 11, poz. 205).

W razie, gdy skarżący kwestionuje w skardze kasacyjnej zasadę ustalenia nierównych (równych) udziałów w majątku wspólnym, wartość przedmiotu zaskarżenia nie odrywa się od wartości związanego z tym jego interesu. Jeżeli interes uczestnika wyraża się w obniżeniu zasądzonej od niego na rzecz drugiej strony spłaty, to wysokość kwoty stanowiącej różnicę między zasądzoną i postulowaną w skardze kasacyjnej spłatą przesądza o dopuszczalności skargi kasacyjnej. Według wyliczenia samego uczestnika wynosi ona 103.281, 50 zł i jest niższa niż kwotowy próg dopuszczalności skargi kasacyjnej.

Uczestnik nie domagał się w sprawie zasądzenia na swoją rzecz od wnioskodawczyni kwoty nakładów dokonanych – jak twierdził – przez niego z majątku osobistego na majątek wspólny małżonków. Sformułował wniosek (k. 230) o dokonanie podziału majątku przez przyznanie mu na własność nieruchomości i zasądzenia na rzecz wnioskodawczyni kwoty 41.899, jako należnej spłaty przy uwzględnieniu jego nakładów na stanowiącą majątek wspólny nieruchomość, z których miały być pokryte w 85 % koszty jej budowy i nabycia działki. Ewentualnie wnosił o ustalenie nierównych udziałów stron w majątku wspólnym w proporcji uwzględniającej jego nakłady na nieruchomość, których dokonaniem uzasadniał ten wniosek i zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni spłaty w takiej samej kwocie 41.899 zł. W tym stanie rzeczy wyliczona w zażaleniu wysokość tych nakładów nie wpływa na wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego przez jego podwyższenie.

Postanowienie ustalające wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie jest postanowieniem kończącym postępowanie w sprawie i jako takie nie podlega zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego. Może ono być skutecznie kwestionowane w zażaleniu na kończące postępowanie postanowienie o odrzuceniu skargi kasacyjnej, jeżeli miało wpływ na rozstrzygnięcie zawarte w tym postanowieniu i podlega badaniu na podstawie art. 380 w związku z art.

398²¹ i art. 394³ § 3 k.p.c.

Kierując się powyższym, Sąd Najwyższy odrzucił niedopuszczalne w tej części zażalenie (art. 370 i 373 w zw. z art. 398²¹ k.p.c.), a w pozostałej części, podzielając stanowisko zaskarżonego postanowienia o niedopuszczalności skargi kasacyjnej, orzekł o jego oddaleniu (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 13 § 2 k.p.c.).